

Naše město – Heřmanův Městec

Úvod:

To, co si přečteme o historii města a přírodě v knihách nebo získáme z různých médií, v nás mnohdy vyvolá velký zájem. Avšak stále je to poznání pouze zprostředkované a jako takové z naší mysli postupně vyprchá. Zato ale každá vlastní zkušenost, vlastní pozorování a prožitek v přírodě je pro nás osobnější, hlubší a má daleko trvalejší charakter.

Zpracovala a realizovala jsem tři vycházky určené k poznávání města, ve kterém děti žijí nebo chodí do školy - Heřmanova Městce.

V každé vycházce uvádím přibližnou časovou dotaci, délku trasy a stručnou charakteristiku. Na každé trase je několik zastavení.

K vycházkám jsem zpracovala pracovní list, který by měl sloužit ke krátkému opakování nabytých informací a zhodnocení celé vycházky v další hodině vlastivědy.

Vycházky lze samozřejmě spojovat i s dalšími předměty. Návaznost můžeme využít nejen v předmětech s estetickým zaměřením jako je výtvarná výchova nebo pracovní činnosti, ale i např. v matematice.

1. Poznáváme nejbližší okolí školy

Smyslem této vycházky je, aby se děti jejím prostřednictvím seznámily s nejbližším okolím školy. Významná je hlavně pro děti, které do školy dojíždějí, neboť vede směrem od náměstí, na kterém je autobusové nádraží i škola. Všechny objekty si v této chvíli prohlédneme pouze zvenku. Detailní prohlídka některých z nich bude zařazena do dalších vycházek.

Časová dotace: 1 vyučovací hodina

Přibližná délka trasy: 1 km

Trasa: od základní školy průchodem k nové přístavbě školy v Jiráskově ulici, vpravo Jiráskovou ulicí, na křižovatce odbočit vpravo k židovské synagoze, odtud k obecnímu úřadu a kolem radnice a kostela zpět do školy

Zastavení:

1. Přístavba školy v Jiráskově ulici

uvedena do provozu v roce 1990, je zde osm tříd a technické pracovny.

2. Židovská synagoga

budova postavena v letech 1861 až 1862, navazuje na ni budova židovské školy. Stejně tak jako synagoga, prošla i budova školy na sklonku devadesátých let 20. století rozsáhlou rekonstrukcí. V současné době místo koncertů vážné hudby. V provozu je zde Gallery Cyrany s mnoha obrazy.

3. Městský úřad

sídlo starosty města

4. Radnice

v současné době je zde umístěna městská knihovna, výstavní síň a kancelář SSZ Chrudim

5. Děkanský kostel sv. Bartoloměje

největší a nejvýznamnější církevní stavba v naší farnosti. Je dominantou celého náměstí. Jeho prohlídka bude zařazena jako jedna samostatná vycházka.

Kostel sv. Bartoloměje¹

2. Poznáváme důležitá místa Heřmanova Městce

Tato vycházka tematicky navazuje na vycházku předcházející. Dostáváme se v ní do vzdálenějšího okolí školy a děti by v ní měli získat přehled o důležitých objektech města.

Časová dotace: 2 vyučovací hodiny

Přibližná délka trasy: 2 km

Trasa: od školy na náměstí Míru k budově České spořitelny, odbočíme k poště. Poté pokračujeme k továrně Bellazzi. Odtud na vlakové nádraží. Kolem sportovní haly, sokolovny a dětského zdravotního střediska se vrátíme zpět.

Zastavení:

1.Česká spořit

2.Pošta

3.Továrna Bellazzi

Továrna na výrobu hygienických potřeb /šampony, prášky na praní apod./. V areálu byla kdysi továrna Pektina, která vyráběla konzervační prostředky. Prohlídka továrny proběhne se zaměstnancem objektu.

4.Vlakové nádraží

V minulosti hojně využíváno jak pro osobní tak i nákladní dopravu /cement z Prachovic/. V současné době je zde provoz již menší.Vlakem se dostaneme do Přelouče /hlavní trať Praha –Česká Třebová/ nebo do Chrudimi /trať Borohrádek – Holice/

5.Hala a sokolovna

6.Dětské zdravotní středisko

7.Náměstí Míru

3. Prohlídka hřebčína, zámku a zámeckého parku

Tuto vycházku bych využila jednak z hlediska historického /prohlídka hřebčína a zámku/, ale i z hlediska vztahu dětí ke zvířatům, přírodě a starým lidem.

Časová dotace: 2 vyučovací hodiny

Přibližná délka trasy: 2 km

Trasa: od školy na Masarykovo náměstí, zde exkurze do hřebčína, potom prohlídka zámku a zámeckého parku.

Zastavení:

1.Hřebčín

Patří k historickým objektům v Heřmanově Městci, dnes je zde výcviková stáj pro hřebčín ve Slatiňanech. Prohlídku absolvujeme s odborným vedením a výkladem.

2.Zámek

Zámek byl postaven na místě městské tvrze připomínané již roku 1399. Původní renesanční budovu zámku dal roku 1784 kompletně přestavět Václav Špork, do podoby čtyřkřídlého barokního sídla se čtvercovým dvorem. Za držení rodu Kinských započala roku 1876 další přestavba zámku, bylo dokončeno křídlo do parku a vybudována zimní zahrada. Do roku 1932 bylo postaveno křídlo západní, čímž dostal zámek současnou podobu. Šestihranná neogotická věž z roku 1848 byla v roce 1860 upravena v anglickém stylu. K zámku přilehá rozsáhlý anglický park. Od roku 1952 je v zámku umístěn domov důchodců. Prohlídku povede ředitelka domova důchodců.

3.Zámecký park

Byl vybudován v roce 1784 z bývalé obory s rybníkem a staletými duby. Ze vzácných dřevin jsou zde jedlé kaštany, jihoamerické platany, tisy, cizokrajné borovice, staleté duby a buky. Z ptactva se zde vyskytuje ledňáček, skorec na rybníku pak labutě, nově i pávi.

Park je cílem procházek občanů snad všech věkových kategorií. V dopoledních hodinách sem zavítají rády paní učitelky z mateřských škol se svojí drobotinou, častými návštěvnicemi jsou i maminky s kočárky. Příjemnou odpolední či podvečerní procházku nabízí park všem těm, kteří si chtějí důkladně odpočinout po náročném pracovním dni.

1. Pracovní list k vycházce s názvem „Poznáváme nejbližší okolí školy“

1.úkol:

Podtrhni, které z vyjmenovaných objektů jsou na náměstí Míru.

Stará radnice, pošta, autobusové nádraží, hřbitov, kostel, synagoga, ordinace
zubního lékaře

2. úkol:

Napiš, jak se jmenuje náš kostel.

---

3. úkol:

Z přeházených písmenek slož název budovy, ve které je knihovna.

Á S A R T

D INAREC

4. úkol:

Vyhledej v osmisměrce tajenku.

pírka,

Použij tato slova:

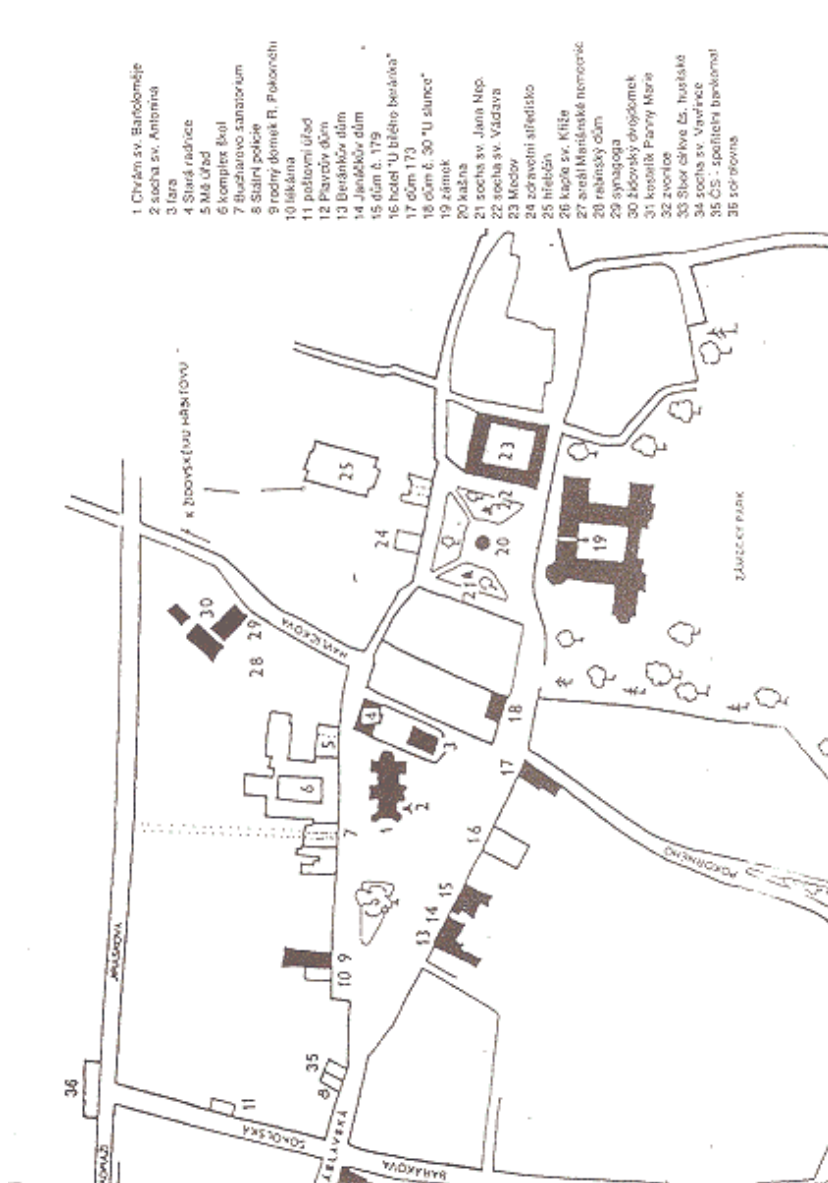
Od, zas, páv,už, pole rak, zámek,

park, tráva jí, nedal, pírka

Tajenka: _____

5. úkol:

Na orientačním plánu okolí školy vyznač trasu, kterou jsme absolvovali při vycházce.

2. Pracovní list k vycházce s názvem

„Poznáváme důležitá místa Heřmanova Městce“

1. úkol:

Napiš, jak se jmenuje ulice:

- která vede od spořitelny k továrně Bellazzi
  - na které je vlakové nádraží
- která vede od vlakového nádraží k sokolovně
  - která vede od sokolovny k poště

2. úkol:

Napiš, do kterých větších měst se dostaneš z Heřmanova Městce vlakem.

Společně si tato města ukažte na mapě.

3. úkol:

Z nabízených výrazů vytvoř dvojice. Výrazy, které k sobě patří, spoj čarou.

BELLAZI

POHLEDNIC

POŠTA

ŠKOLNÍ AKADEMIE

SOKOLOVNA

TĚLĚSNÁ VÝCHOVA

SPORTOVNÍ HALA

ŠAMPON

SPOŘITELNA

PENÍZE

4. úkol:

Přemýšlej, co všechno si můžeš zařídit na poště.

Víš, k čemu se používá telegram? Vymysli nějaký a napiš ho.

---

5. úkol:

Nakresli, které výrobky se vyrábějí v továrně Bellazzi.

6. úkol:

Zahrajte si na turistu, který se vyptává občanů města, jak se dostane na vlak / do školy, k synagoze, na poštu/. Paní učitelka vám vždy řekne místo, ze kterého budete vycházet.

Nezapomeňte vždy pozdravit, poprosit a poděkovat.

3. Pracovní list k vycházce s názvem „ Prohlídka děkanského kostela sv. Bartoloměje“

1. úkol:

O kostelu se říká, že je dominantou našeho města. Najdi ve Slovníku spisovné češtiny, co znamená slovo „dominanta“. Některá vysvětlení napiš.

DOMINANTA = _____

---

2. úkol:

Ve výkladu pana průvodce jsme slyšeli, že „kostel je orientován“.

Vysvětli, co to znamená.

3.úkol:

Abychom si ověřili pravdivost předchozího úkolu, určíme si společně světové strany pomocí buzoly.

4.úkol:

Komu je kostel na náměstí Míru zasvěcen? Najdi v kalendáři, kdy má tento svatý svátek. Má zasvěcení právě tomuto svatému nějaký vliv na události, které probíhají během roku v našem městě?

5. úkol:

Víš, že kostel svatého ..... /doplň / není jenom v Heřmanově Městci? Vypátrej, kde je ještě postaven. / **použij např. internet v počítačové pracovně/.**

Ukažte si společně tato místa na mapě České republiky.

Opakovací hodina na téma: Heřmanův Městec

Opakování probíhá ve heterogenních skupinách určených učitelkou – v každé skupince jsou 4 děti.

Žáci mají ve zvoleném prostoru rozmístěno deset společných úkolů, které plní v libovolném pořadí. Jedenáctý úkol plní každý sám.

Zpracování jednotlivých úkolů nosí ukazovat učitelce až ve chvíli, kdy jsou s úkolem hotovi všichni členové skupiny.

Úkoly na stanovištích:

1.

Napiš, **komu je zasvěcen kostel na náměstí Míru**. Najdi v přiložených kalendářích, kdy najdeš toto jméno v kalendáři / poradím ti, že jsou právě prázdniny/.

Má toto datum pro obyvatele Heřmanova Městce nějaký zvláštní význam?

2.

TEXT PRO TVOJI PRÁCI. PŘEČTI SI HO A POTOM SPLŇ ÚKOL:

Mnoho obyvatel Heřmanova Městce zde bydlí již řadu let. Někteří mají svůj byt ve vlastním domečku, jiní našli svůj příbytek v bytovce. Celkem nás zde bydlí asi pět tisíc.

Vypište z textu /každý na svoji tabulku/ vyjmenovaná slova po **B**. Vypiš i slova příbuzná a tvary vyjmenovaných slov.

3.

Ke kterému místu v našem okolí patří tyto obrázky? Vytvoř dvojice.

Některý obrázek může patřit i několika místům.

A: Pardubice

D: Slatiňany

B: Lichnice

E: Chrudim

C: Heřmanův Městec

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

4.

Jak se jmenovali rytíři, podle kterých dostal Heřmanův Městec svoje jméno?

Společně vymyslete a napište alespoň dvě jejich **vlastnosti**.

5.

Napiš jméno starosty Heřmanova Městce.

Pokud máte ve skupině kamaráda, který v Heřmanově Městci nebydlí, napište také starostu jeho bydliště.

6.

Jděte si na počítači prohlédnout prezentaci o Heřmanově Městci a napište, kterou zajímavost jsme společně s **celou třídou** ještě **nenavštívili**.

Zapište si:

ve kterém roce byla opravena synagoga a jak je široká a hluboká kruchta Husova sboru.

Nevíte, co je to kruchta?

Jděte k úkolu číslo 7, tam se to dovíte.

7.

Co je to kruchta?

Kruchta je vyvýšené místo v kostele, kde se nacházejí varhany. Pokud je potřeba, stojí tam také zpěváci.

Jiným slovem se toto místo nazývá také **KŮR**.

Kruchta = kůr = vyvýšené místo pro varhany a zpěváky.

8.

Najděte části textu, které pojednávají o vzniku erbu Heřmanova Městce, sestavte je podle vzoru a nalepte na přiloženou čtvrtku.

Nezapomeňte si svoji práci podepsat.

Kdysi za dávných dob žil na tvrzi Mrdické, mezi nynějším městem a Klešicemi, vladyka Heřman se svou manželkou. Žili v míru a pokoji a prosili Boha, aby se jim narodila děcka. Bůh vyslyšel jejich prosby bohatě, narodilo se jim celkem dvanáct synů. Když rodiče zemřeli, nevěděli synové bujností, kudy kam. Stali se pány celé krajiny a vystavěli se městečko Heřmanův Městec. Spořádaný život se jim znechutil a trak po vzoru okolních vladyků a pána na Lichtemburku² počali ve zdejším kraji loupit. Přepadali zámožné cestující a kupce. Když již míra přetekla, rozhodl se král učinit přítrž jejich řádění. Vyslal vojsko, které město oblehlo a sevřelo. Byli totiž Heřmani pokládáni za největší škůdce krajiny. Obleželi bratři poslali sousedům stejného ražení zprávu a žádost o pomoc. Po potoku poslali lupen lekna³ jako znamení, že pánům již „voda do huby teče“. Poněvadž sousedé nebyli lepší než oni a báli se, aby na ně též nedošlo, přitáhli jim na pomoc a společnými silami královo vojsko zdeptali. Na památku pak Heřmani přijali do znaku svého list lekna a to na znamení, že z lekna pošlo královo leknutí. Tento erb dostalo i jejich město a má jej dodnes.

Mezi rozstříhanými částmi jsou vloženy i úryvky z pověti Dívčí kámen, kterou si přečteme v následující hodině čtení.

Kdysi za dávných dob žil na tvrzi Mrdické, mezi nynějším městem a Klešicemi, vladyka Heřman se svou manželkou. Žili v míru a pokoji a prosili Boha, aby se jim narodila děcka.

Bůh vyslyšel jejich prosby bohatě, narodilo se jim celkem dvanáct synů. Když rodiče zemřeli, nevěděli synové bujností, kudy kam. Stali se pány celé krajiny a vystavěli se městečko Heřmanův Městec. Spořádaný život se jim znechutil a trak po vzoru okolních vladyků a pána na Lichtemburku⁴ počali ve zdejším kraji loupit.

Léta plynula a krásná Milada nahradila otci záhy syna, byla statnější než ostatní děvčata a vyhledávala spíše chlapecké zábavy. Otec se radoval, že je tak statečná, přitom však zapomínal, že její srdce tvrdne, že se Milada stává bezcitnou. A pak se stalo, co nikdo nečekal. Jednou za bouřlivé noci vracel se rytíř z Čáslavi a zřítíl se ze skály i s koněm do temné hlubiny.

Přepadali zámožné cestující a kupce. Když již míra přetekla, rozhodl se král učinit přítrž jejich řádění. Vyslal vojsko, které město oblehlo a sevřelo. Byli totiž Heřmani pokládáni za největší škůdce krajiny. Obleželi bratři poslali sousedům stejného ražení zprávu a žádost o pomoc.

Statečný pán hradu Lichnice netrpělivě očekával narození svého syna, který by se měl stát dědicem jeho bohatství a proslavit rod dalšími slavnými činy. Těšil se však marně. Místo chlapce se narodila dcera.

Po potoku poslali lupen lekna⁵ jako znamení, že pánům již „voda do huby teče“. Poněvadž sousedé nebyli lepší než oni a báli se, aby na ně též nedošlo, přitáhli jim na pomoc a společnými silami královo vojsko zdeptali. Na památku pak Heřmani přijali do znaku svého list lekna a to na znamení, že z lekna pošlo královo leknutí. Tento erb dostalo i jejich město a má jej dodnes.

Krásná Milada osiřela a stala se hradní paní. Nad otcovou mrtvolou vzplála nenávist k zákeřným skalám a pevně se rozhodla, že si zamiluje jen toho muže, který bude vzdorovat všem jejích nástrahám. Dala rozhlásit po celém kraji, že si vezme za manžela jen toho rytíře, který vyjede v plné zbroji na osudný sráz na Lovětínskou rokli a tam se s koněm třikrát otočí. Rytíř za rytířem padal do temné hlubiny a Milada se o jejich mrtvoly nestarala. Nechala zohavená těla na pospas krvelačným šelmám a dravým ptákům, takže brzy se pod hradem hromadily kosti nešťastníků, které odsoudila k smrti svou krutou podmínkou.

9.

Jakým písmenem je označen erb Heřmanova Městce?

A: Heřmanův Městec

C: Chrudim

B: Hradec Králové

D: Pardubice

10.

Společně přemýšlejte a na jednu tabulku napište, **5 nejzajímavějších míst našeho města**. Představ si, že za Tebou přijedou kamarádi a Ty jim chceš Heřmanův Městec ukázat. Kam bys je tedy vzal?

11.

Jděte si sednout každý na skupinové svoje místo.

Každý sám se pokusí nakreslit **erb své rodiny**. Co by mělo být v rodinném erbu? Například vaše zájmy, nebo co rádi děláte, jíte, čím je vaše rodina známá.

Závěrečná hodnotící práce:

Jméno autora práce: Mgr. Silvie Horáková

Název práce: Naše město – Heřmanův Městec

Zaměření, cíle práce: Seznámení s městem, ve kterém žáci bydlí nebo alespoň chodí do školy.

Věk žáků: 9 let – 3. třída

Použité programy (SW): word, poverpoint

Využití v předmětu / činnosti: prvouka, český jazyk

Stručný postup a průběh praktických činností se žáky: Nejdříve jsem se žáky absolvovala tři vycházky. Po každé vycházce jsme zpracovali pracovní list. Poslední část byla věnována závěrečnému opakování.

Vlastní hodnocení úspěšnosti a reakcí žáků: Vycházka musí být velmi dobře naplánována, aby se děti nenudily, výklad přiměřený věku. Práce na pracovních listech děti baví / až na nějaké výjimky./

Závěrečné opakování ve skupinách je sice rušnější, ale děti se učí spolupracovat, domlouvat se, zvažovat názor jiných. Tuto formu práce si velice oblíbily.